

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, L, 17

Izhaja vsak dan, izvenmi
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošli prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13, —
četrt : 6, 50
mesec : 2, 20

V upravnishvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10, —
četrt : 5, —
mesec : 1, 70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 230.

V Ljubljani, v ponedeljek 7. oktobra 1901.

Letnik XXIX.

Zborovanje nemških zaup- nikov v Mariboru.

Maribor, 6. okt.

Še v zadnjem trenutku so se pobotali vsenemci in nemški nacionalci ter se dne 5. oktobra vseli prijateljsko k posvetovalni mizi v mariborski kazini. Le Celjani še so se malce kujali ter prišli le v majhnem številu v Maribor; tem obilneje pa se hočejo danes udeležiti ljudskega shoda v Radgoni. Toda maloštevilna prisotnost Celjanov ne vzame shodu važnosti niti pri Nemcih niti na naši strani, kajti Celjani nimajo več med spodnještajerskimi Nemci vodilne vloge niti odločilne besede. Ptuj in posebno Maribor pa sta bila na shodu dobro zastopana.

Krivo bi bilo, ako bi hoteli spodnještajerski slovenski politiki, kakor je to navada, ta političen pojav med Nemci preiti zopet z ironiziranjem ali celo preziranjem. Nemško časopisje bo skrbelo, da se nasveti in sklepi tega shoda ne pozabijo, v Ptuj in v Mariboru pa je v nemških vrstah ravno v sedanjem času mnogo močij, ki imajo voljo in vstrajnost, delovati v smislu večerajšnjega shoda.

V soboto zvečer so se torej sešli zaupniki spodnještajerskega nemštva v mariborski kazini, da se pogovore, kako uspešneje nastopati proti Slovincem. Pozdravil je shod mariborski župan Nagy, nakar sta bila izvoljena v predsedstvo znana »Urgermana«: predsednikom ptujski Ornig, zapisnikar pa mož z lepim nemškim imenom Sedliček. Ornig je v svojem nagovoru povdarjal, da je proti Slovincem v prvi vrsti treba sloge v nemških vrstah.

Prva točka, ki je bila v razpravi, je bilo dr. Edwina Ambrositscha modrovanje o položaju Nemcev na Sp. Štajerskem s posebnim ozirom na Slovence. Stališče Maribora se zdi Ambrositschu ugodno, ne tako ono Celja, kjer se okolica vzgojuje odločno slovensko narodno in izvršuje sosebno boj proti nemškemu trgovstvu jako odločno. Tudi v Ptuj se razvija močna

slovenska propaganda. Le z velikim trudom in žrtvami se more ondi ohraniti nemštvo. Roko v roki za okrajna zastopstva, gre boj za okrajne šolske svete. Slovenci so narodno boljše (?) organizirani, nego Nemci. Njihova bojna organizacija se zdi govorniku nevarna, posebno — konsumna društva, ki so naperjena proti nemškim trgovcem. Pri malem narodnem delu Slovenci store več, nego Nemci (?). Slovence podpirajo v njihovem boju sosebno klerikalci. Vzgoja Slovencev v šoli je boljše nego ona Nemcev. V učnih knjigah se proslavlja slovenska narodnost. To vse se godi, da se Slovence proti Nemcem nahujša. S posojilnicami so dobili Slovenci velik vpliv na ljudstvo. Nemci morajo ustvariti nasprotno posojilniško organizacijo. Za volitve se morajo Nemci skrbnejše pripravljati. Prosta službena mesta naj se dopolnijo samo z Nemci. V to je treba porabiti poseben vpliv. Dobrega nemškega duha je slovenski pisan »Štajerc«. Volitve v Štorah so »Štajerčeva«: za sluga. Vsa sredstva, ki so na razpolago, morajo Nemci porabiti v boju proti Slovincem. V vseh mestih, trgih in drugih krajih se morajo nastaviti nemški zaupniki, ne da bi se ločili od sedanjega strankarskega vodstva, ampak, da bodo temu vodstvu dajali svete. Treba bode zbrati tudi denarja — pravi končno Ambrositsch — ker denarja in zopet denarja bomo potrebovali v boju proti Slovincem in klerikalcem.

Dež. uradnik (!) dr. Schmidt je dejal, da ob pomanjkanju strogo nemških učnih močij prihajajo v nemške šole klerikalno vzgojeni učitelji. Posebno paziti je na to, da se na nemških šolah ne nastavi Slovincem prijaznih ali klerikalnih učiteljev.

Dr. Wolffhardt je priporočal, naj se v Gradcu in na Dunaju ustanovi nemški narodni pisarni, ki bodete poslovali v zadevah šolstva, sodišča itd. Sestaviti se mora tudi narodno zemljiško knjigo. Nemška šola v Slov. Gradcu je na trdnih nogah, sedaj se utrdi nemško šolstvo v Šoštanju, Slov. Bistrici, Št. Le-

nartu in drugih krajih. Podpirajo se naj nemški »Studentenheime« v Ptuj in Celji in pospeši naj se ustanovitev takega zavoda v Mariboru. Govornik opozarja na vspehe posojilnice v Marenbergu. Slovenski uradniki so po mnenju Wolffhardtovem aposteljni hujskanja. Pri sodišču, notarstvu, zdravništvu se mora nemški element okrepiti. Radi tega se morajo Nemci učiti slovenščine! Podpirati je nemško obrtništvo, da nemški obrtnik ne dobi svojih zaščitnikov v slovenskih vrstah.

Ko je govornik opsoval slovensko časopisje, obsojal je utrakvistično šolstvo, češ, da je to le polovičarstvo, zato proč z utrakvističnimi šolami. V »Schulvereine« delujejo sedaj vsi Nemci složno, tudi Schönererjanci. Določi naj se zaupnike, katere naj skličejo potem župani iz Maribora, Ptuja in Celja k zborovanju, na katerem se bo potem govorilo o vseh podrobnostih.

Bivši poslanec Girstmayer je opozarjal, da bodo Nemci politično močni, kadar bodo narodno-gospodarsko razviti.

Dr. Pommer je grajal, da slovensko posojilništvo dobi premalo odpora od nemške strani. V nemških dijaških domovih je premalo prostih brezplačnih mest za uboge nemške dijake. Napram slovenskim uslužbencem naj se Nemci vedno poslužujejo nemščine. Napravi naj se narodno zemljiško knjigo, iz katere bode razvidno, katera posestva so si pridobili Slovenci in katera nemška posestva je treba braniti oziroma, katera slovenska posestva je mogoče kupiti.

Nadinsženir Valenta je izjavil, da bode v bodočem nemškem dijaškem domu precej brezplačnih mest in da se bode v domu poučevalo tudi slovenščino.

Urednik »Štajerca« je povdarjal, da bode ta list pri volitvah uspešno podpiral Nemce.

Shod je pooblastil vseh šestero sklicateljev sobotnega shoda, da se obrnejo na razne spodnještajerske kraje v zadevi imenovanja nemških zaupnikov. Tudi ustanovitev strankarske blagajne se iz-

roči bodočim zaupnikom. G. Gassreck je predlagal ustanovitev nemške dekliške šole v Mariboru, dr. Glantschnigg pa je predlagal, naj se v Mariboru ustanovi nemška učiteljska. Ti predlogi so se soglasno sprejeli.

Ornig je nato s »Heil« klici zaključil ob 1/11. uri zvečer zborovanje. Pri zborovanju je bil navzočen tudi drž. poslanec Malik in deželna odbornika dr. Kokoschinegg in dr. Schmiderer.

Dolžnost naša je opozarjati sosebno na te-le nemške sklepe:

1. Nemci ne bodo v nemar pustili boja za okrajne zastope, s katerimi so okrajni šolski sveti v najtesnejši zvezi.

2. Proti posojilnicam se mora na nemški strani odgovarjati tudi s posojilnicami. — Mi opozarjamo na ta nasvet posebno naše večje slovenske posojilnice, ki ne vidijo rade, ako se v njihovem »okrožju« ustanovi kaka manjša posojilnica. Ako nočejo slovenskih sester, dobile bodo nemške!

3. »Štajerca« morajo Nemci radi podpirati, ker dela med Slovenci za nemško stvar in ker bo posebno velikega pomena pri vsakih volitvah. — Slovenci bi temu nasproti naj podpirali »Naš Dom«. — S tem listom bi se lahko veliko storilo proti »Štajercu«, da bi ga hoteli le vsi štajerski Slovenci podpirati. Toda ravno isti, kateri bi bili prvi poklicani, ga podpirati, ga prezirajo.

4. Nemci hočejo, da se v šolah vzgojuje mladina bolj v narodnem duhu kot dosedaj. Slovenski učitelji in profesorji naj izginejo s spodnještajerskih šol. Da bo to mogoče, se mora v srednjih šolah upeljati slovenščina za Nemce, potem bodo imeli kmalu dovolj nemškomislečnih učiteljev, profesorjev, advokatov, zdravnikov itd. — A kaj se godi na slovenski strani? Nekateri učitelji sami odsvetujejo mladini, naj ne gre na učiteljska zaradi majnih učiteljskih plač. In res je na učiteljsču v Mariboru vedno manj Slovencev. Nemški učitelji pa agitirajo, da gredo nem-

LISTEK.

Krvna osveta.

(Prosto prevel G. M.)

(Dalje.)

Na njih pikro zbadanje je vračal robato in prepri se je začel. Ivan je pač skušal zadnje trenutke še previdno izmuzati se nasproti podčastniku iz kočljive zadeve, toda Nikolaj je podkurjal spor. Krmilar je trkal na svojo višjo službeno čast ter zahteval nepogojno spoštovanje svojega vojaškega dostojanstva ter mu zapretel, da ga ukaže prijati. Tu pograbi Ivana divja kljubovalnost, uide mu nepremišljena beseda. hipoma ga popade krmilar za vrat — pest udari in pomorščak leži na tleh, da se ne gane.

Skoraj nezaveden zapusti omahujoči Ivan pivnico. Naj se li vrne v vojašnico? Kaj je zakrivil? Kaj mu morejo?

Polagoma se jame strezovati, ob enem pa tudi jasneje in jasneje izpoznavajo svojo krivdo in raste mu strah pred nasledki. Tu začuti mehko roko na svoji rami, ozre se in pogleda Marjeti v oči. Ne vede je bil šel po stranski ulici ter zopet stal pred isto pivnico. Povabi ga nazaj in on gre zanjo.

Ta hip odide poslednji gost iz pivnice,

Nikolaj Grgič; hotel ga je poklicati, toda ta se ne zmeni in gre. Marjeta ga potisne na klop. Pomorščak, je pripovedovala, se je nezavesten zgrudil, pa se kmalu zavedel in vstal, potem so ga pa odpeljali tovariši. Naj se le nič ne boji, ampak prežene mračne misli in se zopet zvedri in bo vesel. Če pomorščaku ona zine le jedno besedo, pa bo molčal. On se uda njenemu prigovarjanju in zopet pije.

Naenkrat ju preplašijo trdi, enakomerni koraki patrolje, ki so bili čuti zunaj po kamenitih ploščah — ozke ulice. Ona je hotela Ivana skriti, toda že so se odprle duri in hitro je bil vjet radi nedovoljenega izostanka. Kazen za ta prestop bi bila le mala, ko bi Nikolaj ne bil govoril, name-noma ali ne, o prepiru s krmilarjem, kar je tako prišlo predstojnikom na ušesa.

Dan Ivanovega odpusta, katerega je koprneče pričakoval, je napočil. Zjutraj na vse zgodaj se je razlegalo prepevanje in vriskanje moštva po dvorišču vojašnice. On je pa sedel ob kruhu in vodi za zaklenjenimi durmi in zapaženim oknom. Dobre volje so odrinili tisti spodaj na dom, on je moral pa ostati. Vedno besneje se je vspenjal proti trpki osodi, ki ga je zadela; razjarjen in jeze pe-neč mikasti železne križe — še jedenkrat krepko stresse in odjenjala je križasta mreža.

Da pobegne, to je sklenil za trdno; že naslednjo noč je bil na prostem. Tedne in tedne se je potikal okoli, brez božjaka v žepu, glad ga je trla, mučil ga je breznadni pobeg, dokler ga naposled ne zasledijo orožniki. Pretila mu je sedaj še hujša kazen in vrhu tega še jedno leto vojaške službe.

In potem — — —

Ječaje se skloni Ivan kviško in pogled mu obstane na ščepu srebrnoleskečega meseca, dvigajočega se ravnokar veličanstveno izza daljnega, grebenastega gorovja. Kakor bi trenil, so se razpršile mrkle nočne sence, robovi čarobno zablesteli in gorski skladi, stebri, grebeni in vrhovi se ožive. Tam na levo štrli kakor duhovi ogromno Črnogorje k temnosinjemu nebu, skozi krhe in drče pa lije srebrna svetloba kakor vodeni slapovi.

Ivan strmi ves prevzet v polnomesečno noč. Zave se, da je v svojih ljubih domačih gorah. Tu zaskovika vzplahena roparska ptica v strahovni nočni tišini; Ivan se zgane ter plaho kviško pogleda.

Nevoljno vstane in zlecne mišičaste ude. Ozira se, kod naj jo mahne, zbegano ogleduje okolico, kar se hipoma odloči, ter jo ubere od skale do skale proti svetlobi neke brleče lučice.

Ne dolgo, pa vidi, da je na ozki stezi, vijoči se v mnogih ovinkih skozi skalnato pustinjo. Za hip obstane premišljujoč, naj se li obrne na desno ali levo, potem jo pa udari po isti smeri, kakor je hodil doslej.

Naenkrat obstoji. Ni li tu pes zalajal?

Stopi naprej v stran ter zagleda pod gorskim povesjem globoko doli v mesečini črte, kakor ogromnih stopnic z vsakovrtnimi nasadi in srebrno blesteče strehe prebivališč in koč.

Krepki možak zadrhta, omahujoč hlasta z roko po opori. Da, tu pred njim leži kraj, kjer mu je tekla zibelka, kamor mu je koprnelo srce, siromašna gorska vas, ki je krila njegovo najboljšo in najljubše. Brleča lučica, morebiti je njemu nastavljena ter naj mu kaže pot do njegove stare matere, ki je v strahu zanj in v skrbeh.

Divja bolečina ga zaskeli v prsih, zmotane misli se mu vrtijo po glavi.

Naj stopa li doli k svojim in se vda trpki usodi? Bo li imel toliko poguma, da mirno sreča goljufnega prijatelja, pogleda v oči ženi, ki mu je prelomila zvestobo?

Ne, tisočkrat ne! Nikdar bi ne mogel obstati s tem trpkim želom v srcu zroč njuno srečo, ne dihati istega zraka z onima, ki sta ga oropala sreče za vse življenje.

(Dalje prih.)

ški fantje na mariborsko učiteljske in da obiskujejo tamkaj tudi slovenščino. To je neodpusten narodni greh, ki ga doprinašajo nekateri učitelji.

5. Na Dunaju in v Gradcu se naj ustanovijo narodne pisarne, kamor bi se pošiljale informacije za nastavljanje uradnikov po Spodnjem Štajerskem. Da bi se kaj takega ustanovilo med Slovenci, bi gotovo nihče bolj ne želel nego naši državni poslanci.

6. Ptujski in celjski »Studentenheim« se morata podpirati, v Mariboru pa se naj ustanovi kmalu enak »Studentenheim«. — Slovenci bi naj sedaj vsaj dijaške kuhinjekrepekopodpirali, sčasoma pa bo tudi treba misliti na enake zavode, kakor so nemški »studentenheime«.

7. Da se dobijo tudi nemškomisleče učiteljice za slovenske šole, naj dežela ustanovi deželno učiteljske za ženske v Mariboru.

8. Proti utrakvističnim šolam se je treba boriti, značajne Nemce vzgajajo le popolnoma nemške ljudske šole.

9. Za Spodnještajersko se izpelja organizacija zaupnih mož ter se ustanovi strankarska blagajna.

Predsednik Ornik je nazadnje vse te nasvete in sklepe toplo priporočil državnim in deželnim poslancem ter — štajerskemu deželnemu odboru. Da vsaj naš deželni odbor, ki bi moral biti nasproti vsem strankam in narodnostim pravičen, tega priporočila ne bode prezrl, o tem smemo biti prepričani.

Nemci so torej na zaupnem shodu v Mariboru proglasili, da hočejo še nadalje delovati na uničenje slovenske narodnosti na Spodnjem Štajerskem. Njihovi sklepi in nasveti so strup za spodnještajerske Slovence. Naših voditeljev sveta dolžnost je sedaj, da nam podajo protistrup, kajti sicer — umremo.

Delavstvo tobačne tovarne v Dravljah.

V nedeljo je priredilo podporno društvo ljubljanskega delavstva v tobačni tovarni izlet v zvezi s shodom v Dravljah. Društvo, ki šteje sedaj 1409 članov, sme biti z vspehom prireditve popolnoma zadovoljno. Zlasti nas je veselilo, da se je moško delavstvo v velikanskem številu udeležilo prireditve. Cerkevno opravilo služil je gospod dr. Krek; mej mašo so prav dobro pele delavke same. Cerkveni govor gospoda dr. Kreka obsejal je sledeče misli: Praznujemo danes rožni-venško Mater Božjo. Čas, v katerem živimo mi dandanes, podoben je onemu času, v katerem je sv. Dominik ustanovil molitev sv. rožnega venca. Ideja krščanska je prodrla takrat med ljudstvo in hotela pridobiti zopet kristijanom one kraje, v katerih je živel, učil in trpel naš Učenik. Imele so križarske vojske dobre, a tudi slabe posledice. Križarji so ob afrikanskem obrežju, v Carigradu, v Palestini in tudi v Siriji imeli priložnost, navzeti se tujih, turških razvad in brezverskih misli turških modroslovcev. Ta naziranja so prinesli tudi v Evropo. Saj takrat so se začele pisati — tiskanih knjig še ni bilo — slabe, brezverske knjige in se je začelo zlasti mej takozvanimi boljšimi sloji širiti materialistiško, brezversko načelo.

Vitezi so se navzeli orijentalkega, despotiškega duha in kmetje postali so še le takrat pravi tlačani. Preje je vladalo med podložnim in gospodo bolj patrijarhalno razmerje.

Dvor nemško-rimskega cesarja Fridrika je bil prvi orientalski dvor razkošnosti, nikakor dvor krščanskega cesarja. Zasramovanje in obrekovanje duhovščine je bilo na dnevnem redu, kakor danes.

Dva moža sta bila poklicana, kristijane pripeljati zopet na pravo pot, bila sta to sv. Dominik na Španskem in sv. Frančišek Asiški na Laškem. Prvi je ustanovil za ljudstvo sveti rožni venec, drugi tretji red.

Rožni venec s svojimi nauki veselega dela je imel namen, odvrniti ljudstvo od požrešnosti in razkošnosti, kažoč mu mirno in delavno življenje. Žalostni del je imel namen, učiti ljudstvo veliko skrivnost, da brez telesnega in dušnega trpljenja ni mogoče živeti. Naj se odpravijo vsi neredi, v katerih ječi človeška družba, trpljenje se ne bo

odpravilo. Častitljivi del nam kaže dejstva, ki so se godila po smrti Odrašenikovi.

Rožni venec je dandanes ravno tako na mestu, kakor je bil pred 600 leti. Zlasti je molitev delavskega stanu. Saj ž njim se časti sveta družina, ki je bila delavska, zaničevana družina.

Neposredno po službi božji je sledil društven shod, kateremu predseduje gospod Findeisen, ki podeli besedo poročevalcu gospodu dr. Kreku.

Pred vsem povdarja govornik svoje veselje, da se uresničuje nekaj misli, katere je on vedno povdarjal, namreč, da se združuje delavstvo c. kr. tobačne tovarne ljubljanske, brez razlike na politično mnenje posameznikov v namen, zboljšati si svoj gospodarski položaj. Le isti je prijatelj delavstva, ki dela na to, da se delavstvo v dosego svojih stanovskih koristi združuje v nepolitiskih, strokovnih društvih, sovražnik pa vsakdo, ki želi v delavska strokovna društva zanesti politični prepir. Kot delavci bodite edini vsi v stvarih, ki se tičejo vaših koristi, in zato združujte se v vašem društvu brez razlike na politično prepričanje posameznikov.

Navadni ugovor proti združevanju delavcev se glasi: 1. Kaj bodo rekli naši višji? 2. A kaj, to vse nič ni, to nič ne pomaga.

Združevanje je sveta pravica, natorno pravo, katerega se smete posluževati.

V naši in drugih evropskih državah je liberalizem zabranjeval vsako združevanje in žugal in tudi po paragrafih kaznoval one, ki so se združevali. Seveda, delodajavci so se temu smejali in so lepo na tihem in brez šuma ustanavljali svoje zveze, da so lažje tlačili delavstvo! Delavstvo se brez šuma ne more združevati. Do leta 1870 je bilo tudi pri nas prav po liberalno združevanje prepovedano. Od blaženih uvedb liberalizma je ostalo še to, da se ne more siliti nobenega, izvršiti to, kar kak shod ali kako društvo komu izvršiti zapove, in kaznovan je dotični, ki hoče posameznika prisiliti, izvršiti kak sklep.

Liberalizem je padel, mi živimo v času organizacije. Združevanje je glavno, vse drugo je postranska stvar, le z združevanjem morejo doseči delavski stanovi svoja naravna prava.

Leta 1830 so se pričela na Angleškem delavska združevanja, brez razlike na veroizpovedanje, politična in druga osebna naziranja. Bila so začetkom tajna, s posredovanjem in s stavkami so postala prevažen činitelj v delavskem razvoju na Angleškem. Iz delavskih zvez so nastale bolniške blagajne, podporna društva in konsumna društva.

Dolžnost stanovskih društev je krepko, trezno združevanje proti delodajavcem. Posamezen delavec nima nobene moči, treba je zveze med delavci. V vojski med kupcem in prodajavcem morata biti oba enaka. In ni li najvažnejša prodaja svoje moči, svojega telesa delodajavcu?

Potrebno je, da se združuje delavstvo, če hoče kaj pomeniti. Sedaj ni na delavskem trgu nobene proste konkurence; saj eden del (delodajavec) vse lahko obljubi, in drugi del (delavci) mora to sprejeti.

Kadar bode stalo proti delodajavcu stanovsko organizirano delavstvo, takrat še le bode prosta konkurenca, ker takrat bodeta si oba dela enakovpravna.

Sedaj je tiha vojska med delodajavcem in delavcem, in tiha vojska je veliko slabša, nego šumna vojska, če tudi ima slednja značaj stavke.

V tihem boju ni mogoč mir; tiha vojska je le pogin delavstva. Zatorej se oklenite vašega društva; z zabavljanjem misliti na zmago, je neumno; moško in zavedno pridete s pomočjo društva do cilja.

Govornik preide potem na program, na delavske zahteve, katere je očrtal v glavnih točkah nekako tako-le:

Vaše zahteve so:

- a) reguliranje plač,
- b) preosnova pokojnin in mirovnin,
- c) delavska stanovanja.

Govoriti hočem le o II. točki, o delavskih stanovanjih. V Ljubljani se je po potresu veliko izpremenilo, imamo nove, široke ceste, nov most z zmaji, elektriški cigu migu in hiše s turnčki in z velikimi dolgovi. Vse je elegantno, moderno

in lepo, samo delavska stanovanja so slej ko prej slaba. S statističnimi dati sem že pojasnjeval, da z ozirom na drugo delavstvo je umrljivost delavstva v tobačni tovarni štirikrat večji, ko drugod. Jetika, ki pobere toliko delavstva tobačne tovarne, ima svoj izvor v slabih stanovanjih.

»Slovensko delavsko stavbeno društvo v Ljubljani« si je stavilo namen, da zida delavcem stanovanja, a ravno temu društvu meče vsakdo, bo disa dežela, država, zlasti pa mestna občina ljubljanska, polena pod noge.

Svoj govor, ki je bil z navdušenjem sprejet, konča g. dr. Krek sledeče:

Naša stvar je, da vstvarimo iz razbitega delavstva tobačne tovarne enotno, v društvu organizirano telo. Varujte se, da se ne zaseje seme needinosti med vas! Ne zaupajte nikomur, kakor samo sebi!

Iz Vašega združevanja naj se zaseje seme združevanja tudi pri drugih tobačnih tovarnah.

Nadaljni govorniki ostro kritikujejo tovarniški red, kakor tudi premale plače in surovo postopanje od strani birokracije. Povdarja se, da naj se tovarniški red prenovi, da ne bode za najmanjšo stvar delavstvo kaznovano denarno in moralo iti na dopust.

Izrazila se je želja, da naj tovarnično vodstvo preskrbi, da bode dobivalo delavstvo tobačne tovarne premog po slični ceni, kakor ga dobi ono na državni železnici. Ostro obsojajo neomikano meščanstvo, ki psuje pošteno delavstvo z različnimi psovkami; kakor tudi žele, naj bi smelo na klopih ob tovarničnih šetalistihi počivati tudi delavstvo, ne samo zadolženi »škričci«.

Soglasno sprejete bile so na shodu sledeče resolucije:

1. Ker je starostna preskrbnina v sedanjih odmeri prenizka, da bi mogel človek živeti od nje, ter je nadalje tako urejena, da je le malemu številu mogoče jo doseči, in ker je z druge strani država dolžna drugim podjetnikom z lepim zgledom kazati dolžnosti, ki jih imajo do delavcev, izreka današnji shod, naj se starostna preskrbnina temeljito preosnuje.

2. Vprašanje o delavskih stanovanjih je v Ljubljani pereče. To spričuje zlasti jetika, ki tako gospodari med delavskimi rodbinami. Shod izraža prepričanje, da je uprava tobačne tovarne dolžna natu vmes poseči, in zato izjavlja, naj s pomočjo »Slovenskega delavskega stavbnega društva« delavstvu tobačne tovarne omogoči zdrava in cenastanovanja.

3. Shod izjavlja, da je glavni smoter podpornega društva gojiti vzajemnost med delavci in delavkamitobačne tvornice in braniti njih čast proti vsem sramotivcem. Zogorčenostjo obsojajo se napadi, ki se čujejo nanje od strani surove buržoazije.

(Pripomba poročevalčeva). To društvo, ki je včeraj prvič stopilo v javnost, osnovalo se je po velikih težkočah največ po zaslugi in trudu našega g. dr. Jan. Ev. Kreka in želimo, naj bi še oni delavci in delavke, ki še niso člani, k društvu pristopili. Pogumno v strokovno organizacijo!

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. oktobra.

Pet proračunov.

Listi opozarjajo, da bo prihodnje zasedanje državnega zbora moralo rešiti kar pet proračunov. Zadnji proračun, katerega je drž. zbor parlamentarno rešil, je bil leta 1897. Nadalje se je gospodarilo s proračunskimi provizoriji na podlagi § 14.

Budgetna razprava v poslanski zbornici.

Misel, naj bi se kolikor mogoče okrajšala v poslanski zbornici razprava o letošnjem in prejšnjih proračunih, je našla povoljen odmev skoro pri vseh strankah. Le nemški radikalni elementi se nikakor ne strinjajo s to mislijo, ker si nikakor ne dajo izviti iz rok zadnjega orožja. Vsi ostali krogi so se pa strinjali s to mislijo, če se namreč pametno izvede, samo v proračunskem odseku in ne tudi v zbornici. V tem oziru piše

dunajska »Informacija«: Da bi se »skrajšala budgetna razprava v plenumu zbornice, je moralno in politički napačno. Sicer pa tudi ni res, da je ponavadi predolga razprava v plenumu naše zbornice. Traja namreč po navadi le mesec dni. V angleškem parlamentu potrebujejo za to razpravo po 40 deseturnih sej. Pravice v plenumu si torej nihče ne bo dal kratiti. Pač pa se lahko okrajša razprava v odseku, kjer vendar ni mesta političkim debatam. Kaj takega ne poznajo drugi parlamenti. Budgetni odsek je torej tisti, ki po nepotrebnem zavlačuje razpravo. Odsek naj opusti vsako politiko in naj se bavi samo s številkami. — Tudi ta misel bo našla povoljnega odmeva pri nekaterih strankah, a ne pri vseh. Pomniti namreč treba, da govorniki, ki morajo nastopiti v plenumu, ne morejo povedati vsega, kar je neobhodno potrebno, da izve vlada.

Ogerske volitve

so se minulo soboto završile v 406 okrajih. Konečni uspeh je bil znan včeraj iz 400 okrajev. V 257 okrajih so »zmagali« vladni liberalni kandidati, v 74 Košutovci, v 20 ljudska stranka, ostalo razmerje od prejšnjega dne je ostalo nespremenjeno. Ožja volitev je potrebna v 21 okrajih. Liberalci so izgubili doslej 53, pridobili 16 mandatov, ljudska stranka 10 (5), Košutovci 29 (9), Ugronovci 6 (3), vsi ostali so pridobili. Izguba v liberalni stranki je zelo občutna. O propadem Kolomanu Tiszi poroča neki list, da je tako užaljen, da ne sprejme nobenega mandata, sam pa izjavlja, da ni o tem nikomur ničesar izjavil. Konečni uspeh se bo z še izostalimi volitvami še bržkone premenil v kvar liberalcem.

Mažarski liberalci in volitve.

Čeravno ogerske državnozbornske volitve še niso završene na celi črti, je vendar že na podlagi sedanjega izida več kot gotovo, da bo mažarska liberalna stranka zopet neomejeno gospodarila v ogerskem parlamentu. Ta vest menda ne preseneti nobenega politika v naši državni polovici, toda iz mažarskega židovsko liberalnega časopisja pa je razvidno, da sedanji vodivni krogi niso bili najmanj v skrbeh. Veselje, katero izražajo nad zopetno večino, čeravno je izgubila stranka nad 30 mandatov, je dokaz, da so bili v velikih skrbeh za svojo oblast, če bi se bil Szellov zakon o čistih volitvah izvrševal tako, kakor se sedaj še ni, posebno v onih okrajih, koder je mažarsko-liberalnemu kandidatu resno nasprotoval katoliški ljudski kandidat. To je pa tudi dokaz, da bi bilo že davno odklenkalo nadvladi židovskega liberalizma tudi na Ogerskem, če bi se ne delale znane »čiste« volitve. Toda tudi pri vsej »čistoti« volitev bo tudi mažarski liberalizem poražen na tleh, ko bo ljudstvo na vsi črti prepričano o njega pogubnosti in pokazalo v boju proti njemu tako priznanja vredno vztrajnost, kot se je to dogajalo ob sedanjih volitvah, v nekaterih krajih. Nad 30 ur vztrajati na na volišču in pri tem prenašati vse mogoče neprimlike, tega ne zmore vsak lib. volivec, marveč le tak, ki je iz pravega prepričanja in navdušenja prišel na volišče.

Krečansko vprašanje rešeno?

Krečansko vprašanje se slednjič menda vendarle reši v tem smislu, da se otok priklopi k grškemu kraljestvu. V svrhu tega je potoval grški prestolonaslednik princ Jurij na evropske dvore, da doseže soglasje vseh inter. držav. To se je tudi zgodilo, pri čemur pa ima glavno zalogo car Nikolaj, kar svedoči, koliko velja beseda ruskega carja v najpreporniših političnih vprašanjih. Krečansko vprašanje se je z vso resnobo razpravljalo v bližini carjevi na njega potovanju. In sicer, tako vsaj trdijo nekateri listi, se je pri sestanku ruskega carja z angleškim in grškim kraljem v Kodanju in v Gdanskem resno razpravljalo o tem. Car Nikolaj je dal baje dovoljenje za rešitev v grškem smislu, čemur se tudi drugi vladarji ne protivijo. Le s Turčijo treba še govoriti resno besedo. V ta namen namerava odposlati Rusija v grško-turško vodovje sedem vojnih ladij, da se uprizoni pritisk na Turčijo. Razun dovoljenja Turčije, da se priklopi otok Kreta k Grški, pa ima onih sedem ruskih vojnih ladij tudi namen, prisiliti Turčijo v to, da napravi red v Arme-

niji in v ostalih evropsko-slovenskih provin- cijah. Ruski car je s svojo inicijativo hotel vsaj začasno preprečiti nevarne spore v Ori- jentu, radi tega je brez pomisleka dal pri- voljenje za priklonjenje prvotno grškega otoka Kreta zopet k Grški. Svedeča ona zlo- dejska pangermanska politika, ki je država v državi, ne bode mirovala na Balkanu ter bo skušala vprizoriti kakoršenkoli spor na- perjen proti Rusiji; saj imata na balkanske države obrnjene svoje poglede tako Nem- čija kakor i Anglija. Po tretji strani se zopet nenavadno giblje panislamizem, kateri, na- ščuvan od prefrigane pangermanske zarote, zbira marljivo vse Mohamedane, katerih je okoli 300 milijonov v Evropi in Aziji, da se pod skupno mohamedovo zastavo vržejo proti Rusiji. Pripomniti pa moramo, da je vest o priklonjenju Krete k Grški vkljub temu še skrajno neverjetna, ker je skoro naravnost izključeno, da bi bile v to pri- volile vse zadevne velesile, pred vsem pa Nemčija in Anglija. Da ima ruski car v tem vprašanju najboljše namene in da jih je tudi skušal izvesti, je sicer dokaj umljivo, vse drugo pa visi bržkone še v zraku.

O južnoafriškem položaju

se poroča iz burskih krogov, da bode An- gleška po intervenciji neke velevalisti skoro prišla mirovna pogajanja s predsednikom Krügerjem. Angleški je že ves denar za vojno pošel in bode morala sklicati par- lament, da ji dovoli nadaljnih denarnih sred- stev. Parlamentu bode vlada izkazala 60 mi- lijonov funtov deficita. Londonski listi po- ročajo, da se Bothove čete nahajajo v sitni zagati, ker stoje menda mej četami lorda Kitchenerja, ki stoji na severu, in mej onimi generala Hamiltona, ki je na jugu. Krüger- ger je hotel baje že trikrat prekoračiti Oranje reko, a je bil vsakokrat odbit. Iz Haaga se javlja, da predsednik Krüger ni nikdar mislil poslati k novemu predsedniku ameriških zedinjenih držav Rooseveltu odposlanstva, pač pa mu je poslal protest proti angleškemu izvozu živine iz Amerike.

Dopisi.

Iz Vipave 4. okt. V »Slov. Narodu« se zaletuje še vedno znani dopisnik iz Vipave v kandidata katol. narodne stranke g. Franca Habeta. To pa menda le radi tega, ker vi- pavske liberalce čez vse jezi, da jim je doma zmanjkalo tal in da celo prihod liberalnega generala dr. Tavčarja ni preprečil poraza liberalcev na Vipavskem.

Čudimo pa se le vipavskemu dopisniku »Sl. Nar.«, zakaj si vedno pomaga z lažmi in izmišljotinami, ko ima vendar toliko lepega, dobrega in zanimivega gradiva na razpolago. Dopisnik ve pripovedovati o neki namera- vani pojedini pri kandidatu katol. narodne stranke, o tej pa menda razen njega nihče drugi ničesar ne ve. Pač pa je znano tukaj slavljati posl. Božiča, katerega konec pa obo- ževateljem in slaviteljem g. Božiča ne bi bil v največjo čast, če bi mi hoteli biti zlobni in bi poročali, o »putertohu«, ki so ga pri tej slavnosti producirali udeleženci.

Satansko zlobno pa je napadanje tukaj- šnjih nekaterih gg. uradnikov v »Sl. Nar.« Ako dopisnika »Sl. Nar.« toliko veseli pisati in črniti uradnike, ni mu treba dajati — če je resen mož — temu ali onemu izmišljenih imen. Še bolj interesanten bo njegov članek, če raje kaj pove o znani ateri Baltavzar-Nosan. Kajti obče se govori, da je v tej zadevi vložen od strani prvega rekurz, ki je baje tako zanimiv, da se bodo morebiti poklicani faktorji veliko bolj brigali zanj, kot bo temu ali onemu ljubjo.

Iz trnovske župnije na Notranjskem 4. oktobra. Čudno bi bilo, da bi vmazani »Sl. Narod« in njegov blatni sindek »Rodoljub« trnovske duhovnike pustila pri miru, ko ni skoraj na Kranjskem duhovnika, da bi ga ne bila ta lepa lista že skušala omadeževati. In res sta se spravila, kakor smo slišali, na naša spoštovana duhovnika Frančiška Ora- niča in na g. dekana g. Kržišnika. Duhov- nika, kakor smo dognali, se nista prav nič zmenila za te grde napade objestnih libe- ralcev, kateri si hladijo jezo in kratijo čas z dopisovanjem v omenjena lista.

Pač žalostno bi bilo za duhovnika, da ga taki ljudje in taki listi hvalijo. Tak du- hovník bi izgubil vso veljavo, ves ugled pri vernem ljudstvu. Nadjamo se, da bodo taki

napadi tudi naši inteligenci odprli oči, da izprevidi, kake ljudi ima v svoji sredi, ljudi, ki se drznejo poštene in dobre duhovnike tako ostudno in krivično javno grditi. Ne zdi se nam vredno pečati se in zavračati neslana in smešna očitanja; saj bo vsak pa- meten človek lahko izpoznal, kako je ne- umno, ako človek, ki se baha s svojo libe- ralno nevero, in nikdar očenaša ne izmoli, očita duhovniku, da ne zna moliti očenaša! Le to naj še omenim, da to pisarjenje zoper spoštovane duhovnike je ljudi, kateri so o tem doznali, jako razžalilo, in tudi manj strastnim liberalcem ni ugajalo. Tako se je neki mož, ki sicer ne pripada katoliško-na- rodni stranki, obregnil ob njega, ki mu je ponujal »Rodoljuba«: Sam beri, sram Vas bodi, da ne pustite duhovnov pri miru.

Uzrok temu grdenju duhovnikov je so- vraštvo, s katerim »Naroda« in »Rodoljub« neprestano navdajata svoje brave. To so- vraštvo se je pomnožilo po zadnjih volitvah, pri katerih so naši naprednjaci, dasiravno so se nepopisno in grdo trudili, vendar propadli. Zatoraj izlivajo zdaj svoj žolč na du- hovne.

Bistriška volitev jim je le slaba tolažba, ker sami dobro vedo, s kakimi sred- stvi so si vdobili 60 glasov. Čudili bi se, častiti brave, da vam to natanko opišemo. Pa ker je stvar nekoliko zastarela in ker je splošen izid volitve bil nam ugoden, naj molčimo o bistriški volitvi in naj le to ome- nimo, da se tudi v Bistrici liberalcem tla- majejo, njih poslopje se žuga podreti; tudi v Bistrici jim ljudje več ne verujejo. Dokaz temu je bil volivni shod, katerega je bil pred volitvami priredil v Bistrici Arko Neke njegove besede so bile provzročile med navzočimi delavci-liberalci tak hrup, da je moral nehati govoriti. Kaj takega se mu menda ni nikjer pripetilo, kot v »libe- ralni« Bistrici. Tudi je znano našim mogot- cem, s kako silo in težavo so morali priga- njati ljudi na volišče, in kako bridke so mo- rali slišati pri tej priliki.

Mnogo njih se ni dalo strahovati, ter so trdovratno ostali doma. Gotova je res- nica, da bo prej ali pozneje tudi Bistrica liberalcem izgubljena, kakor se je sosednji Knežak, o katerem so mislili, da je nepre- magljiv, izvil iz krempljev naprednjaških mogotcev.

Tudi pri nas se izpolnjuje, da se farani v zvestobi in ljubezni oklepljejo cerkve in duhovnikov tem bolj, kadar jih nasprotniki blatijo in obrekujejo po grdih časnikih. Taki napadi pa škodujejo bolj liberalnim pisacem, nego duhovnikom; mi jih sedaj poznamo in bomo liberalcem še manj verjeli.

Eden v imenu mnogih.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 7. oktobra.

Deželni glavarjem kranjskim je po poročilih dunajskih listov že imenovan doseđanji deželni glavar gospod Oton pl. Detela.

Častnim občanom je imenovalo sta- rašinstvo v Čepovanu svojega rojaka magr- korarja Štefana Katol.

Kdo bo škof v Trstu? S tem vpra- šanjem se dan na dan bavijo liberalni listi. Posebno marljiv je v tem premišljevanju židovski »Piccolo«. Prvotno se je govorilo, da utegne biti naslednik pokojnega škofa Šterka prošt Jordan v Gorici. Sedaj kom- binirajo nekateri tako, da bi utegnil biti imenovan za škofa tržaško-koperskega ka- nonik in stolni dekan Sedej v Gorici, ču- jejo se pa tudi glasovi, da bi prišel v Trst krški škof Mahnič. »Piccolo« pa je zvedel še za nekega drugega kandidata, to bi bil neki nemški menih benediktinec. Piše se pa tudi o Petroniju, ki vodi sedaj ško- fovski posle kot kapiteljski vikar v Trstu.

Veselica šentpeterske moške in ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda se je včeraj v Hafnerjevi pi- varni prav dobro obnesla. Škoda, da je bilo vreme povse neprijazno, tako da vrta ni moglo občinstvo zasesti, nego se je moralo zadovoljiti z notranjimi prostori; vsled tega so morali mnogi oditi. Upamo vendar, da ste vrli blagajničarki dobili precej vstopnine. Pevci zapeli so samo dve pesmi, potem pa odšli. Škoda. Nasproti je meščanska godba

izvrstno igrala in neumorno, za kar jej bode posebna pohvala. Mej navzočimi smo opazili mons. prof. in voditelja Tomo Zupana in druge konservativne odličnjake.

Učiteljske zadeve. Na Spodnjem Štajerskem je za provizorično učiteljico v Zrečah imenovana gđ. Amalija Tribnik, za Sv. Duh v Ločah pa g. Franc Cmere- šek. Učiteljska služba na šoli v Čadramu se še jedenkrat razpiše. Službo menjata g. Lorenc Serajnik v Rečici z gđ. Heleno Dolenc v Prihovi. — Učitelji, ki so pred 20 leti dovršili maturo na mariborskem učiteljsku, so imeli dne 3. t. m. sestanek v Mariboru.

Odbor „ljublanskega učiteljskega društva“ je sklenil v svoji zadnji seji, da hoče petdesetletnico učiteljevanja gosp. nadučitelja in voditelja Frančiška Raktelja praznovati na slovesen način. V sredo, dné 16. t. m., priredi se mu v to svrhu serenada; po serenadi pa slav- nosten večer v mali dvorani „Narodnega doma« s skupno večerjo. K temu se ne bode pošiljalo posebnih vabil. Odbor vabi tem potom vse učiteljstvo ter znanee in prija- telje, o osobito pa nekdanje učence slavljenceve k mnogobrojni ude- ležbi. Večerja stane 2 K za osebo brez pi- jače. Ker je pričakovati veliko udeležencev, naj se blagovoli denar za večerjo vnaprej poslati društveni blagajničarici Mariji Ma- rout, mestni učiteljici v Ljubljani. Po- drobnosti se objavijo tekom prihodnjih dni.

Umrl je v Kranju c. kr. davčni prak- tikant gospod Rudolf Jäger, sin ondotnega kavarnarja g. K. Jägera.

Iz Kranja smo dobili naslednjo brzo- javko: Ker je dekan Razboršek nekaj zbo- lel, zato se na četrtak napovedana konferenca Sodalitatis SS. Cordis Jesu za nedoločen čas odloži.

Za železničarje. Kakor vsako leto razdelili se bodo tudi letos dohodki iz raz- ličnih ustanov za invalidne železniške usluž- bence in njih družine. Prošnje v to svrhu naj se oddajo do 31. oktobra t. l. pri po- stajnem načelnistvu, kjer se tudi nadaljna poročila zvedo.

Shod „Slov. katol. delavskega društva“ »pri zvezdi«. Tukajšnje »Slov. katoliško delavsko društvo« je sklicalo včeraj popoldne javen društveni shod na vrt re- stavracije »pri zvezdi«. Shod je bil prav dobro obiskan. Pozornost je vzbujala točka razmere na elektriški železnici v Ljubljani. Ta točka se je razpravljala sosebnost z ozirom na uslužbence, in »Slov. katol. delavskemu društvu« gre za- sluga, da se je prvo zavzelo za te trpine. Poročevalec o tej točki je bil tovariš Nu- čič, bivši konduktor elektriške železnice, ki je povdarjal mej drugim, da je usluž- bencem prepovedano govoriti slovenski, da je uradni jezik pri tej železnici nemščina, dasi je v pogodbi, da naj slovenščina zi- zema prvo mesto. »Hier wird deutsch ge- sprochen!« to je parola obratnega vodje, bivšega pruskega častnika, in poročevalcu samemu se je dogodilo, da ga je opsoval obratni vodja s »Krainische Pakasch«. Usluž- bence se odpušča brez 14 dnevne odpovedi, do katere ima pravico vsaka dekla, usluž- benec mora službo zapustiti takoj po od- povedi brez vsake 14 dnevne odškodnine. Službe imajo uslužbenci po 16 ur na dan, ker posamezni odmori niso za počitek, kajti take »odmore« uslužbenec porabi, da pride na pr. iz južnega kolodvora v službo v centralo. Ako bi uslužbenec na pr. moral biti prost ob 6. uri zvečer, mora par ur čakati na višjega kontrolorja, da se le temu poljubi pobrati od njega denar. V času, ko bi moral uslužbenec biti prost, se ga določi v »Reserve in der Wagenremise«. Poleg slabe plače, nalagajo se uslužbencem vedno še kazni, celo za napake, katere so v vo- žnjem redu, za katere pa vendar uslužbenec ne more biti odgovoren. V odpustnih izpri- čevalih se odpuščeni uslužbenci kar najslabše popisujejo, in ko se obratnega vodjo za to prime, pravi, da ni on pisal izpričevala. Ker je nedavno voz elektriške železnice skočil s tira na Starem trgu brez krivde sprevod- nika in je bila pomanjkljivost le v tiru, odpuščen je bil sprevodnik takoj. Stari do- mači nastavljenici se odpuščajo, da se dobe v službo tujci. Pravijo, da je na razpolago dovolj odpuščenih vojakov nemškega 27.

pešpolka! Vsi sprevodniki in vozniki b morali biti izkušeni vozniki, a sedaj se voz z občinstvom zaupa novim uslužbencem že po tretjem dnevu po vstopu v službo in tudi zapriseženi niso vsi novinci. Vozovi imajo nemške barve, češ, da rudeča barva mora biti na vozeh. Naj ostane rudeča barva, črna in žolta barva pa naj se nadomesti z belo in modro! Sprejela se je resolu- cija na železniškoministerstvo, katero se prosi, naj odstrani nedostatke. Sodrug Linhart se je imenom soc.-dem. tudi pridružil resoluciji. Tovarš Štefe je opozarjal, da ima pri tem besedo tudi mestna občina, ki je pogodbo z elek- triško železnico sklenila. Pozove naj se župana, da objavi to pogodbo, ker občinstvo ima pravico zvedeti, kako je občina pri tej pogodbi varovala pravice davkoplačevalcev in domačinov. Pozove naj se župana, da pridobi zadoščenja za izraze, s katerimi se, kakor trdi tovarš Nučič, pi- tajo domači uslužbenci, in upliva naj, da se namestu domačinov k železnici ne bodo usiljevali tujci, ob enem naj pa tudi upliva, da se previsoke cene na elektriški želez- nici znižajo. Resolucija, katero je v tem oziru priporočal tovarš Štefe, se je tudi soglasno sprejela. Predsednik Gostin- čar je opozarjal, da imajo čistilci proge 5 kr. plače na uro in da delajo po 18 ur na dan! K drugi točki dnevnega reda je naznanil društveni predsednik Gostin- čar navzočim društvenikom, da se je uležil protest proti zadnjim volitvam v okr. bol. blagajno iz krogov delojemalcev, ker so nekateri nasprotniki oddajali glasovnice za ljudi, katerih niti v Ljubljani ni bilo. Društveniki so sprejeli to izjavo predsed- nikovo z zadoščenjem na znanje. To je bilo vse, kar se je razgovarjalo o drugi točki dnevnega reda, ker so se društveniki stri- njali z izjavo predsednikovo in bili mnenja, da je vsaka debata za sedaj nepotrebna. Nekaj navzočih soc.-dem. je prišlo na shod v nadeji, da bodo zopet ponavljali svoja ne- resnična potukanja, a ker so društveniki že v naprej odklonili poslušati soc.-dem. modrost ljudi alá Praček in Mihler, so se soc.-dem. morali jezno obrisati pod nosom.

Preuredba deželne brambe. Kakor smo že sporočili, je dobila deželna bramba v Avstriji nekaj novih polkov. Deželni bram- bovci s Kranjskega, ki so dosedaj pripadali k polku št. 4, tvorijo s 1. oktobrom nov domobranski polk št. 27 s sedežem v Ljub- ljani. K temu novemu polku pripadajo vsa okrajna glavarstva kranjska, razun kranj- skega in radoljskega, ki ostaneta pri dose- danjem 4. polku v Celovcu. Poleg tega pri- pada četrtemu polku tudi tolminski okraj. H kranjskemu polku pripada tudi okraj Volov- sko. Maribor in Celje tvorita en polk.

Orožne vaje domobrancev, h ka- terim bodo l. 1902 pozvani letniki 1891, 1893, 1895, 1897, 1899 in 1900 ter nado- mestni rezervniki, ki so letošnje pomlad do- vršili večbeno dobo, se vrše v treh oddelkih in sicer v mesecih maju, juniju in avgustu. Vsak, kogar zadene orožna vaja bodoče leto, si pa lahko izbere enega teh treh mesecev. Oglasi naj se pri pristojnem okrajnem gla- varstvu ali v Ljubljani pri magistratu in iz- roči svojo ustno ali pismeno, nekolokovano prošnjo.

Vodovod v Škofji Loki. V občin- skem odboru v Škofji Loki se je po daljši debati na predlog občinskega odbornika go- spoda notarja Niko Lenčeka sklenilo, da se, predno se predlože okrajnemu glavarstvu že izdelani načrti za mestni vodovod, pokliče izvedenca, kateri naj bi konstatiral, jeli smejo opravičeno braniti Staroločani nape- ljavo vode izpod Križne gore v Loko, in da preišče izvir vode pod sv. Lovrencem, za slučaj, ako bi se vodovod zgradil od ome- njenega kraja do Loke.

Slovensko gledališče. Včeraj ste bili v slovenskem gledališču dve predstavi. Popoldanska predstava »Zaloški godec« se je igrala pred precej praznim parterjem. Ta pravljica je prav primerna za nedeljsko ob- činstvo, ki se navadno shaja pri popolu- dnevnih predstavah. Da je bilo občinstvo zadovoljno, pripomogla sta v prvi vrsti novi igralec Čeh g. Lier in g. Verovšek. G. Lier se kaže mislečega igralca. Občinstvo ga je odlikovalo s posebnim aplavzem. Ve- černa predstava francoske veseloigre »Co-

ralie & Comp.» je občinstvo dobro zabavala, dasi je vsa spletko silno pretirana in precej prisiljena. Naravnega humorja pač ni dosti v igri, a naše igralno oboje si je preko tega pomagalo s spretnim igranjem. — Jutri se igra »Vzgojitelj Lanovec«. Naslovno ulogo igra g. Lier.

V šolskem poslopju pri D. M. v Polju so uganjali v noči od četrta na petek, t. j. 3. in 4. t. m., znani pristaši „Slov. Nar.“ in evške papirnice s svojimi ognjevitimi sodrugi svoje liberalno-napredne orgije. Popivalo, pelo, krohotalo in plesalo se je od 1/2 ure zvečer do 1/4 ure zjutraj tako čvrsto, da tik bivajoča obitelj z bolno ženo ni mogla baje zatisniti odesa celo noč. Proti jutru, ko so že prihajati jeli verniki k rožnivenški pobožnosti, usula se je mešana liberalno-napredna tovaršija iz šolskega poslopja proti domu. Kako je šlo žuljavim delavcem ta dan kaj delo izpod rok in koliko so posamezne boleli lasje, seve, se ne ve. Značilno pa je, da uporabljajo uprav moške omike in luči temne noči v šolskem poslopju, kjer imajo svoje tedenske pevske shode. No, kajpada, šolska poslopja naj bodo po sodbi nekaterih kar nalašč zato? Čuditi se pa prav nič ni, da napredni nauki, kateri tudi napredni šoli ne prinašajo ponosa in ugleda, tako dozorevajo, dasi se nahajajo gotove vrste ljudje, ki nosijo neizbrisna znamenja na sebi, pa jih nič več sram ni zaradi izgube svojega ugleda. Uboga mladina, ako bi takim izgledom slediti imela!

Ljubljanske novice. Pogreb. Včeraj popoldne so umrlega stotnika domačega pešpolka viteza Gugenmossa, prepeljali na južni kolodvor, odkoder so truplo z vlakom peljali v Celje, kjer bo umrl stotnik pokopan. — Poročilo se je danes v frančiškanski cerkvi g. I. Frelib, dež. rač. oficijal, z gđc. Elo Piller. — Tativina pri šte. 6. Na Dunajski cesti šte. 6 je bilo v ondodni gostilni v soboto natakariji Mariji Tekavec in kuharici Frančiški Skobe ukradeno mnogo vrednostnih stvari. Vsa škoda znaša nad 300 kron. Tat je neznan. — Težko ranil je včeraj v gostilni Frana Jeleniča v Vodmatu delavec Fran Benda delavca J. Jereba. Udaril ga je po glavi s posodo za sol. — Elektriške železnice. Na Karlovski cesti se je v strahu pred elektriškim vozom splašil konj Ane Veroge. Oje voza se je zapletlo v elektriški voz, ki je vlekel za seboj padlega konja in voz. Dve ženski, ki ste bili na vozu, ste padli z voza. — Vino in vojak. Včeraj je nek domobranec zgubil v Kurji vasi kapo in bajonet, ker je bil preobložen vinca. Pri Orelu je pobil štiri okna in podrl ograjo. Na sv. Petri cesti so vojaki nabili nekega civilista. Dobro bi bilo, da bi zopet pričele hoditi okoli vojaške patrolje, vsaj tako si žele »krokarji« iz civilnih krogov.

Iz Celovca. Kap je zadela 63letnega g. Edvarda Galla, poštne kontrolorja v poklju in bivšega vodjo pošte v Celovcu. — Ustrelil se je dež. brambovec Rudolf Glavič. — Samomor učiteljice. V Vrbi je skočila iz stolpa na hotelu Vran učiteljica Karolina Haberlandt z Dunaja. Umrla je vsled dobljenih poškodb.

Promocija. Na univerzi v Gradcu je bil danes promoviran doktorjem filozofije suplent na tukajšnji realki g. H. Svoboda.

Most mej Brežicami in Krško vasjo čez Savo in Krko je sklenila graditi občina Brežice. Most bo dolg po sedanjem načrtu blizu 500 m in se proračunavajo stroški na okroglo 500.000 K. Most bi bil tako izpeljan,

da bi vezal tri kronovine. Cesta od Krške vasi do novega drž. mostu bi se morala preložiti na levi breg. Most bi bil železen s kamenitimi podstavki.

Požar. V Laninah, občina Št. Peter v celovški okolici, ste v soboto pogoreli dve hiši in troje svili. Na mestu nesreče so delovale štiri požarne brambe.

Šolo so zaprli v Orehku na Notranjskem za nedoločen čas, ker je oslovski kašelj med mladino zelo razširjen.

Občni zbor „Schulvereina“ se je včeraj vršil v Brnu. Mesto je bilo v frankfurtaricah. Danes so zborovalci obiskali „nemške“ okoliške občine.

Še en nemški „Parteitag“ na Štajerskem. Vsenemški poslanec Malik je odklonil vabilo na sestanek nemške ljudske stranke v Radgoni, ki se je vršil včeraj. Malik ne vidi rad, da se je ta shod sklical v njegovem volivnem okraju, in sumi, da je shod precej naperjen tudi proti njemu. Malik je poslal listom izjavo, v kateri pravi, da je bil premalo uljudno povabljen. Vodstvo nemške ljudske stranke mu je samo pisalo, da ima k shodu »pristop«. Malik sedaj sklicuje »parteitag« svojih somišljenikov štajerskih Vsenemcev za dan 13. oktobra v Lipnici. Na dnevnem redu tega shoda bo pogovor o shodu v Radgoni, delitev Štajerske in raznoterosti.

Skala ubila. Pri cementnem podjetju v Mojstrani se je skala, teška 600 kg. zvalila na laškega delavca Vitorija in ga ubila.

Mati za hčerjo v smrt. V Trstu se je pred tremi meseci vrgla z okna na cesto v ulici Siusa neka deklica z imenom Tomiš in se ubila. Samomorilka je zapustila mater samo. Uboga mati, doznavaši, da se jej je ljubljena in edina hčerka usmrtila, pala je v nezavest in od tistega časa ni bila več ne zdrava, ne vesela. Od dne do dne je postajala bolj žalostna in tarnala je po svoji hčerki. Sosedom, kateri so jo tolažili, je pravila že prej vedno, da udarca, ki jo je zadal, ne preboli nikdar. In res, včeraj je napravila konec svojemu trpljenju, vrgši se s tretjega nadstropja. Obležala je mrtva na mestu. Poklicani zdravnik ni mogel družega, nego konstatirati nastopivšo smrt.

Dobava žita za vojaštvo. Intendanca 3. voja v Gradcu razpisuje nabavo 7500 q pšenice, 18.500 q rži in 31.000 q ovs, od tega za Ljubljano 4000 q ovs. Ponudbe naj se vpošljejo do 17. t. m. ob 10. uri dopoldne intendanci v Gradcu. Natančnejši pogoji se izvedo pri vojaških oskrbovalnih skladiščih ter pri političnih oblastvih.

Od raznih strani. Dr. Pazman je, kakor se poroča iz Rima, zopet imenovan rektorjem zavoda sv. Jeronima. Lahi so razburjeni. V laški zbornici so se predložile v tej zadevi štiri interpelacije. — Dr. Kramer oporeka, da bi bil prestopil v pravoslavje. — Volitve v češki deželni zbor se prično jutri v volitvi v kmečki skupini. Agrarci mnogo upajo od direktnih volitev. — Splošna stavka na Francoskem. Francoski premogariji bodo prihodnjo nedeljo 13. t. m. glasovali o predlogu, naj se prične dne 1. novembra stavka za osemurni delavnik, določitev minimalne plače, in da vsak premogar, ki služi 25 let, dobi na dan dva franka. — Državni proračun ima prebitka 700.000 K. — Kraljica Natalija je, kakor trdijo nekateri listi, prestopila h katoliški veri. — Velika povodenj. Iz Turina se poroča, da je mnogo rek vsled deževja izstopilo. Del mesta je pod vodo. Tovarna za plin in elektriko ne moreta delovati. Več mostov se je porušilo. — V Siciliji je zopet kmečki ustanek. Uporni kmetje so davčna poslopja v Marsala in Paterno požgali.

Telefonska in brzojavna poročila.

Ribnica, 7. oktobra. V Gorenjivasi pri Ribnici je 21 gospodarjem vsled sobotnega požara poškodovanih ali uničenih 69 poslopij. Škode 101.000 K, zavarovani so bili za 32.000 K.

Kobarid, 7. okt. Shod „Slov. pol. in gospodarskega društva za kobarški okraj“ na idrskem vspel. Živeli!

Radgona, 7. okt. Na včerajšnjem shodu nemške ljudske stranke je poslanec dr. Derschatta govoril o razmerju ljudske stranke do vsenemcev; obsodil je njihovo delovanje in apeliral na edinstvo vseh Nemcev. Poslanec dr. Reichert je predlagal resolucijo: Strankarski shod nemške ljudske stranke obsoja najostrejšje od slovenskih kolovodij inscenirano panslavistično agitacijo, ki hoče Spodnji Štajer administrativno ločiti od Štajerske, in opozarja vlado, naj nadzira delovanje klerikalnih konsumnih društev, katero je naperjeno proti Nemcem.

Celovec, 7. okt. Soboto in včeraj sta bila na Koroškem dva velika požara. V Žrelcu je pogorelo šest poslopij, na Gorici pa gospodinjstva štola in pet poslopij.

Dunaj, 7. okt. Vlada začasno ne namerava predložiti zakona o mirovnini za one vdove in sirote državnih uradnikov, ki so umrli pred vpeljavo novega penzijskega normala.

Dunaj, 7. okt. Proti dr. Ofenheimu je državno pravdnistvo pričelo preiskavo, ker je župana in podžupana pozval na dvoboje.

Brno, 7. okt. Čehi hočejo, da sedanje predsedstvo drž. zbora odstopi in se na novo vredi. Odgovornost prvega predsedstva naj prevzame kak pristaš nemške ljudske stranke, ker se Körberjeva vlada najbolj opira na to stranko. Čehom naj se da mesto prvega podpredsednika. Nemci skoro gotovo ne bodo za ta predlog.

Zagreb, 7. okt. Iz Sarajeva se poroča, da se je nadškof dr. Stadler z mostarskim škofom Vuconjićem posvetoval, kako bi se priredila velika bosenska provincialna sinoda.

Reka, 7. okt. Tu je bil v težki vojni borbi izvoljen grof Ludovik Batthyany. Prišlo je do velikih nemirov in neredov. Italijani so potrgali madjarske zastave in jih teptali v blatu. Deputacijo, ki je šla pozdravit Batthyanyja, so napadli. Finančni ravnatelj Weinhard je dobil rano z nožem, sekijski svetnik Trpkovski (?) je ranjen s kamenem. Napadaleci so udrihali tudi s palicami in zadeli še več ljudi.

Budimpešta, 7. okt. Tu se govori, da grof Apponyi postane predsednik državne zbornice.

Zaloga šivalnih strojev

471 25-23
JAN. JAX v Ljubljani,

Dunajska cesta št. 17.

Zastopnik izvrstnih „Dürkopp“- in „Waffenrad“-koles.

Dunajska borza.

Dne 4. oktobra.

Skupni državni dolg v notab	98 50
Skupni državni dolg v srebru	96 40
Avstrijska zlata rent 4%	118 60
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	95 50
Ogerska zlata rent 4%	118 40
Ogerska krona rent 4%, 200	92 70
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glđ	1630 —
Kreditne delnice, 160 glđ	617 25
London vista	239 02 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	117 25

20 mark	23 40
20 frankov (napoleonor)	19 00
Italijanski bankovci	91 95
C. kr. cekini	11 31

Dne 4. oktobra.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 glđ	189 50
5% državne srečke l. 1860, 100 glđ	170 —
Državne srečke l. 1864, 100 glđ	212 —
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94 90
Tisne srečke 4%, 100 glđ	143 —
Dunavske vravnave srečke 5%	256 75

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	105 50
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94 25
Priporitne obveznice državne železnice	427 —
„ „ „ južne železnice 5%	338 50
„ „ „ južne železnice 5%	120 10
„ „ „ dolenskih železnic 4%	—
Kreditne srečke, 100 glđ	396 50
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 glđ	500 —
Avstrijskega rudečega kiža srečke, 10 glđ	46 —
Ogerskega „ „ „ 5 „	23 75
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 glđ	15 75
Rudolfove srečke, 10 glđ	55 —

Sa'move srečke, 40 glđ	234 —
St. Genois srečke, 40 glđ	270 —
Waldsteimove srečke, 20 glđ	396 50
Ljubljanske srečke	63 50
Akcije angio-avstrijske banke, 200 glđ	261 —
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5495 —
Akcije tržaskoga Lloydja, 500 glđ	800 —
Akcije južne železnice, 200 glđ. sr.	77 50
Splošna avstrijska stavbna družba	125 —
Montanska družba avstr. pian.	343 —
Trboveljska premogarska družba, 70 glđ	422 —
Papirnih rubljev 100	253 37

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri izrebanju, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako izrebanje. Kulazina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnica delniška družba

„M E R C U R“
l. Wallzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvarca, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal vtiči za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.